

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 23. PROSINCA 2016. - BROJ 110

IZDVAJAMO:

PREDSTAVLJAMO:
Mali arhitektonski
tehničari – 4-5

TEMA:
Alkoholizam
i mladi – 19

TEMA:
Doček
Nove godine – 7

GLAZBA:
Nafta – 21

FOTO MJESECA

Nagrađeni na literarnom natječaju subotičkog ombudsmana

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Klara Dulić, Ivan Čavrgov,

Tomislav Perušić, Nevena Balažević,

Donna Diana Prčić,

Antonija Dević

Lektura:

Jelena Dulić Bako

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Dević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

Sajnos doo Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu
Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno
informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Donna Diana Prčić

Blagdani

Stiže nam još jedan Božić, a samo tjedan dana kasnije i Nova godina. Vrijeme je blagdana. Radosti i veselja u većini obitelji. Sve što je bilo ružno u protekloj godini pokušajte zaboraviti, razmišljajući pozitivno u smjeru novoga ljeta Gospodnjeg. Jer vrijeme nastupajućih blagdana nosi u sebi Božićnu čaroliju. Čaroliju koja puni sva srca ljubavlju, nježnošću i spremnošću za darivanjem. Kako darova, tako i sebe. Jer upravo u tome se ogleda istinska ljepota Božića, jer proslava rođenja Isusova nije samo bogata blagdanska trpeza i brdo slatkih delicija zalivenih pićima i napitcima. Blagdansko ozračje je mnogo, mnogo više...

Kako ćete vi provesti nastupajuće blagdane?

Najveći broj studenata već se zaputio, ili će u posljednji trenutak ovisno o planovima i obvezama, doma i blagdane će provesti u društvu svoje bliže i daljnje obitelji. No, ima i onih koji iz objektivnih ili subjektivnih razloga neće biti uz svoje najbliže, pa će Božić i Novu godinu dočekati daleko od kuće. Na putovanju ili u mjestu svog studiranja. Ovisno o trenutačnim financijskim mogućnostima. Jer financije su itekako važna osnova svakog blagdana. U svakom pogledu.

U tom kontekstu, neki će nastupajuće blagdane morati provesti u radnoj atmosferi jer im je tako izašao radni raspored. Ali i to je život i ne može se baš uvijek uživati u posljednjem tjednu odlazeće godine.

Bilo kako bilo, radno ili neradno, svi će ipak na svoj način osjetiti blagdansku čaroliju. U svom ili tuđem domu, na radnom mjestu ili već gdje se budu našli sljedećih dana. Blagdanski osjećaj uvijek nadjača svaku potištenost i neraspoloženje, a pozitivno razmišljanje trebalo bi biti imperativ svima nama.

Razmislite o tome već danas kada ova tekst bude pred Vama i nastojte biti pozitivni tijekom svih predstojećih dana. Svu negativu ostavite po strani i izvucite svoj osmijeh i dobro raspoloženje na svjetlo dana i pokažite ih svima u svom najbližem, ali i širem okruženju. Budite radosni i podijelite svoju radost sa svima oko Vas.

Život nerijetko zna biti tužan i tijekom cijele godine puno je ne baš veselih trenutaka, ali u blagdanskom ozračju sve to bi trebalo potisnuti na stranu i prepustiti se vladavini dobrog raspoloženja. Budite sretni i učinite sretnim sve osobe u vašoj blizini. Bit će im to najljepši dar za blagdane. Ipak, naravno, nemojte zaboraviti i na neki materijalniji dar. Jer svatko voli barem nešto, makar i simbolično, dobiti pod bor. Sretan Božić i nova godina!

NOVI ODJEL NA HRVATSKOM JEZIKU U POLITEHNIČKOJ ŠKOLI SUBOTICA

Mali arhitektonski tehničari

Posjet Karlovcu

Od 1. rujna u srednjoj Politehničkoj školi u Subotici upisana je još jedna generacija učenika koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku. U pitanju je odjel AT 1/2, smjer: arhitektonski tehničar. Tijekom četverogodišnjeg obrazovanja

učenici ovog odjela upoznat će se s osnovama slobodoručnog crtanja i statičnih proračuna, s organizacijom građevinskih radova i izradom maketa. Uz to, izučavat će i povijest i razvoj umjetnosti i arhitekture. U pogledu stečenih vještina, maturanti ovog

smjera mogu biti rado viđeni suradnici bilo kojeg projektnog biroa, ili mogu nastaviti školovanje na nekom od arhitektonskih ili građevinskih fakulteta. S ovom strukom također je povezan i urbanizam, zaštita spomenika i društvene sredine.

Odjel AT 1/2 broji 21 učenika, a njihova razrednica je **Ivana Sekulić**, profesorica matematike.

»Ukupno je 21 učenik u odjelu, ravnopravan odnos djevojčica i dječaka«, kaže Ivana Sekulić. »Učenici su uključeni u mnoge aktivnosti koje organizira kako Politehnička škola, tako i Hrvatsko nacionalno vijeće sa sjedištem u Subotici. Tijekom jeseni, posjetili smo srednju Mješovitu industrijsko obrtničku školu (MIOŠ) iz Karlovca, s kojom je naša škola uspostavila suradnju prošle školske godine. U projektu je sudjelovalo šestero učenika iz ovog odjela. Uspjeh na kraju prvog polugođa bit će u okvirima Gausove krive raspodjele – koja je malo vrijemešnjoj populaciji poznata s novčanice od 10 njemačkih maraka. Dakle, zlatna sredina, s nekoliko učenika koji će se istaknuti svojim odličnim uspjehom«, dodaje ona.

O tomu – zašto su upisali ovaj odjel te koji su njihovi prvi dojmovi o školi i nasta-

vi – evo što kaže nekoliko učenika AT 1/2:

Marko Konkolj: Ovaj smjer mi je bila prva želja, bila je slučajnost da je na hrvatskom jeziku. Budući da sam pohađao nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnoj školi, ovo je bila odlična prilika. Svi se super slažemo i združujemo. Svi profesori odlično predaju i jako su ljubazni i otvoreni za promjene.

Lea Pečarić: Odlučila sam se upisati u hrvatski odjel iz razloga jer je smjer koji sam htjela (arhitektonski tehničar) bio samo na ovom nastavnom jeziku. Nakon tri mjeseca provedenih u ovom odjelu osjećam se drugačije nego u osnovnoj školi, svi smo stariji, zreliji i razumniji. Profesori su prema nama veoma dobri, strogi, žele i trude se naučiti nas svemu što znamo. Drugi učenici na naš odjel gledaju kao na dobar i složan odjel, svi profesori nas hvale, pa samim time ni drugi nemaju što loše misliti.

Dino Avdić: Prvo sam mislio upisati se

na drugi odjel, ali sam se u tzv. posljednjem momentu odlučio za arhitektonskog tehničara, jer kao arhitekt imam veću osnovu za građevinu. Nisam obraćao pažnju na jezik jer su srpski i hrvatski veoma slični. Moji dojmovi su veoma pozitivni tj. odgovaraju mi i društvo i profesori. Predmeti umiju biti teški, ali nam profesori izlaze u susret kad nam je potrebna nekakva pomoć. Uglavnom sam prezadovoljan.

Luka Bohucki: Odlučio sam upisati ovaj odjel jer mi je prijatelj rekao da je smjer za arhitektonskog tehničara bio prazan. Rekao mi je da je to hrvatski odjel, meni to nije smetalo jer mi je zvučalo kao prilično zanimljivo iskustvo. Super sam se snašao u ovoj školi s prijateljima, a i s profesorima. Ova tri mjeseca sam proveo navikavajući se na sistem rada. Zadovoljan sam profesorima i njihovim načinom rada, plana i programa.

Tekst i fotografije: Antonija Dević

DUH ZAPADNIH METROPOLA NA BALKANU

Svjetska tradicija zimskog slavlja

Kao dopisnik KUŽIŠ?! mijenjao sam svoje prebivalište nekoliko puta. Prvo sam pogodno mjesto za informiranje i zabavljanje svojih čitatelja našao u Zagrebu, glavnome gradu matične nam domovine. Tamo smo se bavili pitanjima studentskog života vojvođanskih Hrvata u Hrvatskoj, kao i ljepotama i kulturnim i povijesnim bogatstvom Agrama. Zatim sam odatle odselio preko oceana u Grad koji nikada ne spava, New York. Odatle je

podsjetilo na New York čije ulice počinju odisati božićnim zrakom točno pred Halloween, koji je 31. listopada. Tome svjedoče ne samo okićene radnje i zgrade, nego i mostovi preko Save koji, gledajući ih s Kalemegdana, podsjećaju na pogled preko Hudsona. S jedne strane Manhattan, s druge New Jersey. S jedne strane Stari grad, s druge Novi Beograd. Dobro, možda još niste uvjereni, ali bi Vam tu moglo pomoći sajmovi s domaćim proizvo-

odu zimskih blagdana, počinju sličiti jedni drugima. Tako da, gdje god da se nalazilo, »dopisništvo« Kužiša se osjeća kao doma, a to znači da se i naš mjesečni list može osjećati dijelom svijeta svjetskih medija. Iako će se objektivno morati ukazati na očite razlike između naših rodničkih mjesta i bjelosvjetskih prijestolnica, doći će se i do zaključka da se blagdani slave i tu i tamo, da su Božić i Nova godina od jednake važnosti svugdje, te da predstavljaju vrijeme

dopisništvo na što bolji mogući način pokušalo dočarati radoznalim čitateljima tajne Velike jabuke i prenijeti vam taj osjećaj izgubljenosti među neboderima Manhattanu gdje pomišljate da ste u filmu u kojem upravo Vi igrate glavnu ulogu. Nakon nekog vremena vraćam se na Stari kontinent, ovog puta u Beograd. Sva tri mjesta, neovisna jedno o drugom, predstavljaju poseban doživljaj, ali je ove godine, točnije ovih mjeseci, »dopisništvo« otkrilo jednu stvar koja ih spaja. To je upravo božićno ozračje.

Što nas jednako krasi?

Od ove godine Beograd je naročito osvijetljen. Šarene lampice su se uključile vrlo rano, već krajem listopada. To je odmah

dima, kuhanim vinom i slatkišima, što je posve zajedničko svim europskim metropolama također. Jednaku energiju emitiraju i Trg bana Jelačića, park u Zrinjevcu i Trg kralja Tomislava u Zagrebu, dok mu ulični svirači i svjetiljkama omotani platani pridaju njujorški šmek. Još samo fali da punjena purica s umakom od brusnica i pite od bundeva nađu svoje mjesto i na našim trpezarijskim stolovima, kako bi se upotpunila slika koja opisuje američku kuhinju od Dana zahvalnosti 24. studenoga do samoga Božića.

It's coming? So is Christmas!

Može se reći da se gradovi jugoistočne Europe polako otvaraju ka metropolama ostatka Europe i SAD-a te da, makar u peri-

koje svi rado provodimo s obitelji. To je tradicija koja se ne mijenja ni preko jedne granice, a ljudi se trude uljepšati svoje okruženje, učiniti ga ugodnijim za druge, bez obzira slave li tada baš te blagdane ili ne. Kada Vas nestrpljivo čekaju i Vi im kažete: »Stižem«, Njujorčani će se poslužiti izrazom: »Stiže i Božić«, što znači da ne stižete baš iste sekunde. Dakle, taj izraz se odnosi na udaljenost blagdana od danog trenutka, ali ga istovremeno i nagovještava. Tako da, stižu i svjetiljke, stižu i ukrasi, a i pokloni pod borom. Stiže, dakako, i hladnije vrijeme, a zbog naglog mijenjanja vremenskih prilika uskoro će Beograd i Zagreb najvjerojatnije doznati i što znači »winter in NYC«.

Tomislav Perušić

ANKETA I PODSJEĆANJE

Doček Nove godine

Ovih hladnih dana je nemoguće ne shvatiti da se bliži kraj 2016. godine, a za to se postarao i Facebook koji nas je svojim kratkim videom podsjetio kako i skim smo provodili dane ove godine. Nakon tog videa uglavnom se svi razniježimo vidjeći drage ljude i uspomene. A s druge strane nas iznenadi što je godini već došao kraj pa se pitamo kakva je bila ova godina i što nas sve čeka u narednoj. Postoje ljudi koji kažu: »Kako dočekaš Novu godinu takva će ti i biti«. Sumnjamo da je to točno, ali je sigurno da o dočeku novogodišnje noći sada već svi govore. Znamo da se taj čas uveliko bliži pa se na svakom koraku čuje »Hej, gdje ćeš za Novu?« stoga smo i mi naše mlade za Kužiš?! upitali kako i gdje će provesti novogodišnju noć.

Običaji po meridijanima

Doček Nove godine spada u najstarije praznike koji je prvi put obilježen u drevnom Babilonu, prije oko 4.000 godina kada je proslava trajala 11 dana. Razne religije, društva i kulture imaju različite običaje vezane za novogodišnji doček kao na primjer Španjolci koji u ponoć jedu grožđe i to po 12 zrnaca kako bi bili sretni svih 12 mjeseci u godini. Japanci doček Nove godine obilježavaju cijeli dan, a jutro počinje čišćenjem kuća, procesom kada simbolično »tjeraju prašinu« iz prošlosti i pripremaju dom za uspješnu novu godinu. Također se ovaj praznik slavi uz svečanu trpezu ispunjenu naročitim specijalitetima, a završni čin proslave u Japanu je slušanje zvonjave sata koji se oglašava 108 puta čime se smatra da je otjerana nesreća i 108 mogućih čovjekovih grijehova, nezadovoljstvo i sebičnost. Grci jedu kolač u kojem se nalazi novčić koji u novoj godini donosi sreću – prvo parče kruha je za malog Isusa, drugo za oca kuće, a treće za kuću. Danas se u mnogim gradovima ustalio običaj masovnih novogodišnjih dočeka na velikim gradskim trgovima gdje se ljudi uprkos hladnoći zabavljaju uz kuhano vino, glazbu i vatromet u ponoć.

Ovih dana sumiranje dojmova je neizbježan potez. Nadamo se da ste sretni i zadovoljni djelima koje ste napravili u ovoj godini i da postoji puno događaja koji će izazvati osmijeh na vašem licu. Svi mi vrlo dobro znamo da su nama dragi ljudi ono što je najvažnije i najljepše u novogodišnjoj večeri, jer bez njih ni ova ni sljedeća godina ne bi bila ovakva kakva i jeste. Kužiš?! vam želi puno zagrljaja, prijateljstava, lijepih doživljaja, putovanja i ljubavi u narednoj godini i da je dočekate u veselju, okruženi dobrim ljudima!

Kristina Ivković Ivandekić

ANKETA

Marko Mare Bertić, Šid: Trenutačno se nalazim na master studijama u Estoniji, a za Novu godinu dolazim kući. Sam doček kao datum mi ne znači baš mnogo, u smislu da mislim da će se neke stvari stvarno promijeniti, za mene je to datum kao i svaki drugi. Jedina razlika je ta da su tih dana, pred sam doček, ljudi zaista sretniji i ispunjeni nekom nadom za bolju budućnost. Lijepo je vidjeti pozitivnost na ljudima dok šetam gradom. Ove godine mi je s druge strane doček bitniji iz razloga što nisam svoje prijatelje vidio četiri mjeseca i zbog toga ga želim provesti fino sa stilom u nekom restoranu uz razgovor i druženje s najmilijima.

Jelena Stantić, Đurđin: Uglavnom sve odlučujem u posljednji čas pa tako i ovogodišnji doček Nove godine. Ići ću preko dana na dnevni ispraćaj stare godine, a Novu godinu ću vjerojatno dočekati u nekoj svečanoj dvorani s meni dragim ljudima uz dobru glazbu, a možda i otputujem negdje. Najvažnije mi je da bude vesela i lijepa atmosfera iako mi je Božić ljepši i bitniji blagdan od novogodišnjeg dočeka.

Ivan Sudarević, Klisa: Ove godine sam odlučio doček Nove godine proslaviti negdje u inozemstvu. Kao destinacija se nametnuo Madrid pošto se ujedno mogu vidjeti i s nekim članovima obitelji. Planiram obići nekoliko turistički atraktivnih gradova u okolici Madrida, a Novu godinu dočekati na trgu glavnoga grada. Za mene značenje ovog datuma jest da mi u blizini budu dragi ljudi i ugodna atmosfera.

REPORTAŽA S VIKEND-TURE

A da odemo malo do Budimpešte?

Sigurno ste primijetili kako svi nekamo žure. Kako se blagdani približavaju, tako je i korak hitriji, a lista onoga što trebamo obaviti sve dulja. Školske, studentske i poslovne obveze privode se konačnici, a gdje je žurba, tu je i stres. A, ne, nećemo govoriti o stresu! To je tema koju ćemo ovdje elegantly zaobići ili preskočiti, kako vam draže.

Bijeg od obveza nije ni moguć, ni preporučljiv, ali zato nema tog vikenda koji će vas bolje odmoriti i osvježiti od onog provedenog samo malo dalje od kuće. Takozvane vikend-ture sve su popularnije, a razni sajтови nude mnoštvo popusta. U studenome i prosincu iz Subotice se u Budimpeštu može putovati vrlo povoljno. Naravno, ovo nije najvažniji, nego samo jedan od brojnih razloga zašto odabrati baš Budimpeštu kao destinaciju svog kratkog, vikend-putovanja. Budimpešta je blizu te nećete dragocjene sate provesti zgrčeni u prijevozu, a to sigurno želite izbjeći nakon napornog radnog tjedna. Nemojte ići niti zbog toga što »svi idu«, a svakako ni zbog lijepih fotografija. Prvi puta u Budimpeštu ćete otići po preporuci, zato što je blizu ili je povoljno, a sljedeći puta pohrlit ćete joj u susret kao dragog znanici.

Prekrasni Parlament

A što je to sve lijepo u Budimpešti? Poput oglašivača turističke agencije mogli bismo nabrajati sve njene ljepote idući gradacijski, od najslabije do »top« atrakcije.

Iz osobnog iskustva nabrojiti ću ih obratnim redom ili bez posebna reda, onako kako na njih nailazi jedna ne pretjerano isplanirana pješačka tura. Ono što se mora isplanirati jest posjet mađarskom Parlamentu, vrlo poznatom i u svijetu po svojoj raskoši i monumentalnosti. Obilazak Parlamenta odvija se samo uz njihova vodiča u određenim satnicama na odabranim jezicima (svjetskim i mađarskom). Putem interneta treba rezervirati i uplatiti svoj posjet i prepustiti se uživanju u raskoši kakva se rijetko viđa. Nećete znati što vam je ljepše, stubište, kristalni lusteri, sagovi, stolci... Hodat ćete s glavom okrenutom k stropu i upijati čistu ljepotu i sklad pozlaćenih listića, ukrasa, pratit ćete glas vodiča i nećete željeti proustiti priču o mađarskim plemićima, kraljevima i kruni. Vodit će vas u prostoriju u kojoj je fotografiranje strogo zabranjeno i bit ćete svjesni kako se najsavršenija kamera nalazi u vašem oku i tu sliku sa zadovoljstvom ćete skladištiti u sjećanje.

Parlament je lijepo vidjeti i u noćnoj šetnji kraj Dunava, upravo s te strane. Dobro se odjenite i dajte sebi vremena osmotriti i upamtiti svjetla i njihov odraz u dunavskoj vodi. Tko voli šetnju, moći će vidjeti i brojne mostove na Dunavu, to su svi oni s razglednica i magneta. Valja pročitati ili oslušati i priče o njihovoj gradnji, složenosti konstrukcije i svakako, pješice prijeći bar neki od njih.

Božićni sajam

Krenuli smo od Dunava k centru, gdje trebate uzeti kuhano vino i zgrijati se. U predblagdansko i adventsko vrijeme centar grada širi miris kuhanog vina. Vörösmarty trg je mjesto gdje se održava tradicionalni božićni sajam, mada su i na drugim manjim i većim trgovima i ulicama poredani štandovi s hranom, raznim rukotvorinama, ukrasima, kapama i šalovima i drugim sitnicama. Ako i ne planirate nešto kupiti, možete se prošetati kroz gužvu, zaviriti ponegdje ili pojesti nešto od poznatih mađarskih delicija, po ne tako pristupačnoj cijeni, ali u dobrom raspoloženju i blagdanskom ugođaju okićenih stolova i zimskih terasa. Malo ćete cupkati, navlačiti kapu i šal, ali to je sve dio zimskog ugođaja grada.

Ne možete pogriješiti i ako bez velikog plana šetate gradom, uvijek ćete naići na nešto zanimljivo. Posjet katedrali sv. Stjepana također je dio obvezatne rute i osim svoje umjetničke ljepote, pruža prigodu za malo vremena molitve i sabranosti. Katedrala je smještena u samome centru grada, u pješačkoj zoni i naći ćete je, čak i ako je ne budete tražili.

Dojmova iz Budimešte ima još mnogo, ali svakoga će se dojmiti nešto drugo, te ovo nije turistički vodič, nego izbor dojmova. Neki će primijetiti i kako o budimskoj strani nije bilo govora i upravo zbog toga – treba otići, a onda i prijeći i kao uvijek, kretati se i samo još malo hodati!

Klara Dulić

BOŽIĆNA PRIREDBA HRVATSKIH ODJELA SUBOTIČKE GIMNAZIJE

Glazba, stihovi, običaji

Ovo je druga godina zaredom kako su učenici hrvatskih odjela u subotičkoj gimnaziji »Svetozar Marković«, uz mentorstvo svojih profesora, priredili Božićnu priredbu. U svečanoj dvorani te škole, 14. prosinca, učenici su

izveli bogat i raznolik program, uljepšavši publici advent i podsjetivši ih na vrijeme koje dolazi – vrijeme Božića.

Nakon uvodne točke za koju je bio zadužen tamburaški orkestar sastavljen od učenika f odjela (numera »Kad sveci marširaju«), nastupila je **Ana Dulić** recitirajući

Anđela Matin

stihove pjesme »On dolazi« **Rabindranatha Tagorea**. **Regina Dulić** recitirala je stihove pjesme »U noći adventskoj« **Alekse Kokića**, nakon koje je zbor uz pratnju orkestra otpjevao pjesmu »Radujte se narodi«. Kako su učenici, a i gledatelji uglavnom iz Subotice i njene okolice, **Anđela Matin**, učenica koja je u gimnaziju u Subotici došla iz Monoštora, u kratkom monologu na šokačkom govoru opisala njihove običaje uoči Božića. Nakon Anđele, na scenu su stupile **Marija Veber** i **Milica Vuković** koje su kroz kratki humorističani igrokaz prikazale jedan običaj na sv. Luciju. Recitirali su i **Maja Andrašić** i **David Crnković**, nakon kojih je zbor pjesmom »Zvončići« ovaj program priveo kraju, a druženje je nastavljeno na domjenku.

I ovim putem učenici i profesori hrvatskih odjela vam poručuju da u idućoj godini budete zagledani u svoje želje i ciljeve, težite k njima te svaki trenutak koristite najbolje što možete.

Tekst i fotografije: **A. Dević**

Igrokaz

Augustin Žigmanov

Domjenak

RAD KOJI JE DOBIO POSEBNU POHVALU NA LITERARNOM NATJEČAJU SUBOTIČKOG HORROR&FANTASY FESTIVALA »HRIZANTEMA«

Dječak s Lenjinova igrališta

Ovo je priča o jednoj petnaestogodišnjakinji koja je bila vrlo radosna i sretna. Imala je vrlo lijepu tamnu, dugačku kosu i privlačne plave oči nijanse dubokoga mora.

Jednog dana dok se vraćala kući prijateljica ju je potpuno neočekivano zapitala: »Znaš li za prokletstvo Lenjinova igrališta?« No, iako je to igralište prolazila na putu kući, za prokletstvo nije čula. Prijateljica joj je ispričala da se pred mrak na tom igralištu pojavljuje jedan dječak s bilježnicom, a ako mu netko obrati bilo kakvu pažnju, on mu se nasmiješi. No, taj je osmijeh zapravo prokletstvo.

Počeo je padati mrak i svjetiljke su se upalile. Djevojčica se približavala Lenjinovu igralištu. Iako je znala da se ne smije osvrnuta kada ovuda prolazi, znatiželja je pobijedila. Osvrnula se i ugledala saslusnog dječaka s bilježnicom. Poznata izreka kaže: »Znatiželja je ubila mačku«, a to se i ovdje dogodilo. Zastrašena prokletstvom prišla je dječaku. Dječakova kosa bila je uredno češljana na lijevu stranu, a oči su mu bile velike, i tamne. Bio je vrlo lijep. Jedino čime se izdvajao iz društva, bio je njegov izraz lica. Nije ga bilo. Djevojčica ga je upitala zašto se ne druži s drugom djecom, a on se nasmijao i poput psihopata odgovorio da su

druga djeca dosadna. Nakon toga okrenuo je list papira.

Djevojčica se osvrnula oko sebe i shvatila da druge djece koja su se do maločas igrala na igralištu, više nema. Dječak je počeo nešto crtati u bilježnicu, a ona ga je, istrgnuvši mu bilježnicu iz ruku, upitala što crta. Bez ikakva izraza lica ili iznenađenosti odgovorio joj je da crta stvarnost, svoju stvarnost, odnosno svijet onakvim kakvim ga sam vidi. Pogledavši dječakove crteže, djevojčica se prestravila. Crtež je bio nevjerovatno realističan, a prikazivao je šesteroruko čudovište od kojih četiri zamjenjuju noge, u drugim dvjema grabi djecu s igrališta. Jedno dijete drži iznad široko otvorenih usta, toliko široko da se činilo kao da su urezana širinom cijeloga lica. Čudovište je bilo prekriveno buljavim očima, a kosa mu je bila prljava i raščupana. Okrenuvši novi list, djevojčica je mogla vidjeti kako se nova slika tek stvara. Već za nekoliko sekundi slika je bila gotova. Sada je djevojčica mogla prepoznati sebe. Iako je slika prikazivala njezin lik s leđa, lice je bilo prikazano tako da joj je glava potpuno okrenuta. Oči su joj bile buljave, kosa raščupana, a osmijeh širok od uha do uha. No taj je osmijeh bio nelagodan, taj osmijeh imaju samo oni koji uživaju u ubijanju. Zatim je vidjela da nema desne

šake, a iza sebe primjetila je lijepo odjevenog čovjeka s papirom na licu. Papir je bio čisto bijel bez ijedne mrlje, što joj je bilo pomalo čudno. Pruživši joj ruku, čovjek ju je zamolio da se rukuju, što je ona uplašeno i učinila. Ugledavši tada iza sebe dječaka s bilježnicom, dala se u bijeg. Trčeći tako osjećala je da se nešto čudno događa s njenim tijelom. Osjećala je kako joj kosa postaje sve masnija i neurednija. Začudena takvom naglom promjenom u trku sudarila se s jednim čovjekom. Ponovno se osvrnula i ugledala čovjeka s papirom na licu. Pružio joj je ruku i s neljudskim je glasom zapitao da se ponovno rukuju. Krenula mu je pružiti ruku, no ruke više nije bilo, a na papiru su se počele pojavljivati mrlje. Čula je žvakanje i lom kostiju i mesa. Osjetila je da se čovjek luđački nasmijao. Djevojčica je poželjela da se sve to pretvori samo u ružan san. Osjetila je potrebu da se okrene, ali noge i tijelo bili su joj ukočeni. Ponovno začuvši lom kostiju okrenula se i spazila dječaka s bilježnicom kako se luđački smije. U strahu djevojka je razrogačila oči.

Pitate se kako ja sve ovo znam. Rekao bih da je važnije pitanje: »Tko je sljedeći?«

Dino Avdić, AT 1/2

**Politehnička škola Subotica
mentor: Sanjin Ivašić**

PRVONAGRAĐENI RAD NA HRVATSKOM JEZIKU NA LITERARNOM NATJEČAJU UREDA ZAŠTITNIKA GRAĐANA GRADA SUBOTICE

Zašto se o tome šuti?

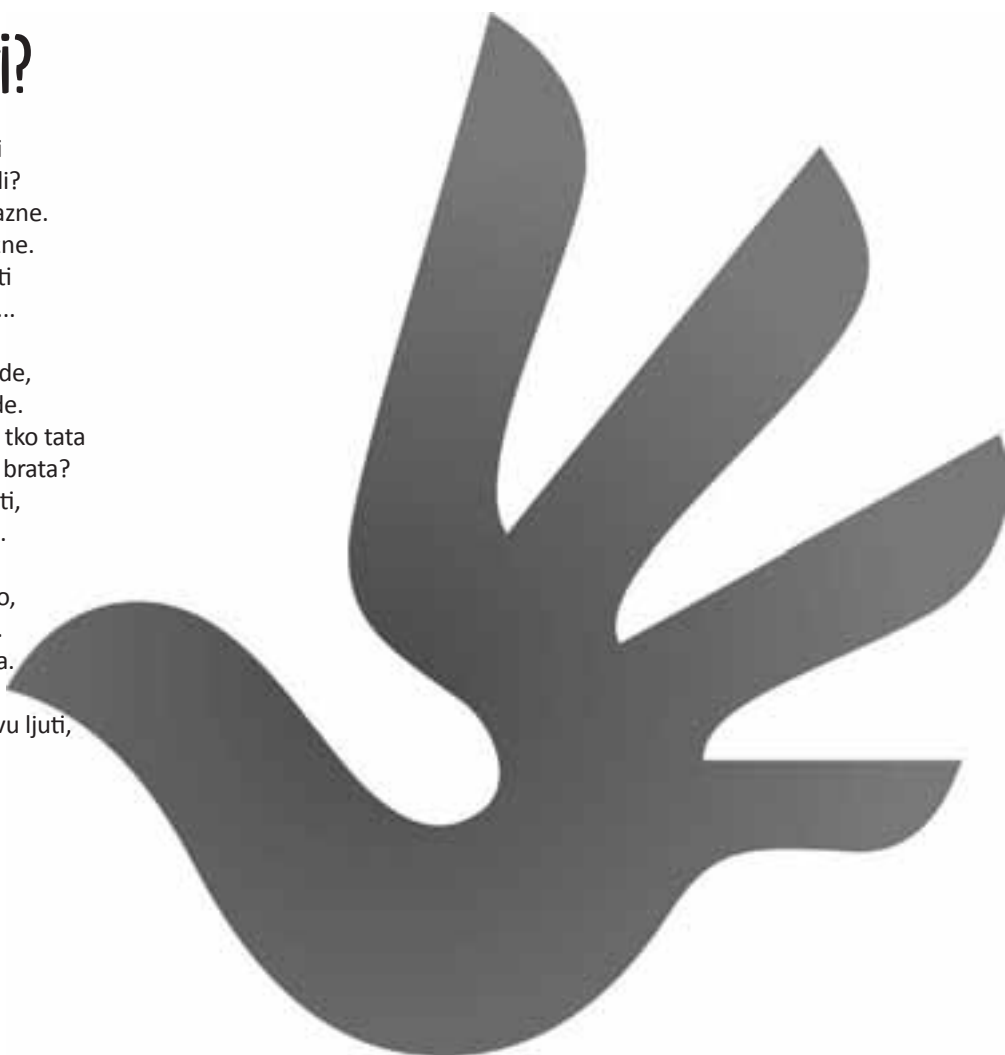
Zašto se sitnoj ribi tako strogo sudi
i ophodi prema njima ko da nisu ljudi?
A za džepove pune namjere su vam prazne.
Oni se izvuku uvijek uz minimalne kazne.
Daju vam za djecu malo eura ili funti
i onda je dogovor da se o tome šuti...

Zaustavi se, takozvani utjerivaču pravde,
i razmisli zašto je ona morala da krade.
Kako bi tebi bilo da ne znaš tko ti je ujak, a tko tata
i da si prisiljen da slušaš uzdahe rođenog brata?
I da nikog nije briga jer si tamnije puti,
pomiriš se s tim da se o tome šuti...

Zaustavio si mečku, ali nisi ništa pit'o,
otvorio si prozor i samo uzeo mito.
A on je bio pijan, neispravna kočnica.
Predaleko je bila najbliža bolnica.
Poslije ti smeta što se delinkvent na državu ljuti,
a znaš dobro o čemu se šuti...

Noću idu patrole,
u glavi im parole:
sklonite djecu u ćelije
da mafija može smjelije
svoje poslove da muti,
a o tome nek se šuti...

Mario Evetović
Politehnička škola, odeljenje AT 2/1

PRIJAVI SE NA FILMSKU RADIONICU!

»Kad se male ruke slože«

Voliš gledati filmove? Voljela/volio bih saznati kako se oni prave te ujedno i sudjelovati u izradi jednog takvog projekta? Onda je filmska radionica »Kad se male ruke slože« prava stvar za tebe! Radionica će se održavati tijekom drugog polugođa ove školske godine u Subotici i Tavankutu. Sadržavat će teorijska predavanja i praktičnu nastavu, a predavači će biti redatelji Branko Ištvančić i Zoltán Siflis, kao i drugi profesionalci iz svijeta filma. Radit će se u dvije skupine: učenika od petog do osmog razreda te srednjoškolaca.

Cilj je kroz radionicu podignuti svijest i promišljanje o vrijednosti vlastite kulture i umjetnosti. Osim učenja i realizacije filmskog projekta, polaznici će aktivno razmjenjivati razmišljanja i stavove o filmskom mediju i razvijati svijest o vlastitom identitetu. Ukoliko ste zainteresirani javite se svojem profesoru hrvatskoga jezika ili na mail: artizana.zagreb@gmail.com.

Radionicu »Kad se male ruke slože« organizira Udruuga za audiovizualno stvaralaštvo »Artizana« iz Zagreba uz logističku potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Ivana Kindl

NAJBOLJI ALBUMI POPULARNE GLAZBE: THE VELVET UNDERGROUND: »THE VELVET UNDERGROUND« (1969.)

Ali podcjenjeni vrhunac albuma je zapravo gitarski boogie »Some Kinda Love« u kojoj se gitarist **Sterling Morrison** pokazuje kao zanimljiv glazbenik. Naravno, to važi i za njegove druge sviračke doprinose na ovoj, ali i drugim pločama Veleveda.

The Velveti su više bili toliki čudaci kao što i njihov konzervativni izgled na ovitku ploče pokazuje. (Fotografiju je uradio **Billy Lynch**, poznat kao Billy Name, u fabrici Andy Warhola). Dobili su šansu u uglednoj nakladničkoj kući MGM, ali ta kuća je slabo promovirala ovaj album i on je bio izgubljen za širu javnost. Šteta, jer se radi o kapitalnom djelu underground rok žanra, koji je utjecao na pojedine indie bendove s početka 90-ih prošloga stoljeća. Određena vrsta priznanja stigla je kasnije; 2003. godine stavljen je na 314. mjesto liste 500 najboljih albuma svih vremena koju je sačinio kulturni glazbeni magazin »Rolling Stone«.

Robert Tilly

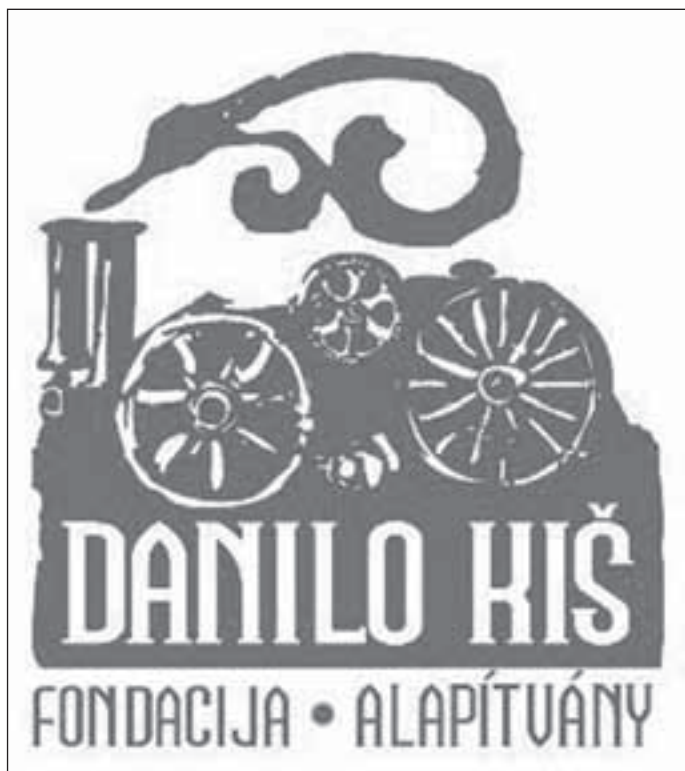
Dok je na Zapadnoj obali Amerike bujala hippy revolucija, folk-psiho-delijska, »Mir, Ljubav i Sreća«, u njujorškoj tvornici multimedijalne umjetnosti »Factory« događala se nova revolucija. Tvornicu **Andyja Warhola** posjećivali su svi »bogovi« roka, od **Jima Morrisona** do **Boba Dylana**, shvaćajući da se tu kuha nešto novo. I bili su u pravu. A »domaći« bend Warholovog »Factoryja« bili su upravo The Velvet Underground.

Kao kontrast revolucionarnom debi-albumu »The Velvet Underground & Nico« (1967.) i samodestruktivnoj žurbi drugog albuma »White Light/White Heat« (1968.), treći album o komu je ovdje riječ nastao je u dosta opuštenoj atmosferi. Bilo je manje ekstrema i zvuka benda – jednim djelom i zbog toga što je **John Cage** napustio grupu, ali i zbog toga što je njegova tra-

dicionalna oprema ukradena na aerodromu, dok su putovali za studio u Los Angeles gdje je album snimljen.

Album čine klasičniji rok pristup i dosta balada – što predstavlja promjenu u zvuku benda, od sjajnog uvoda – »Candy Says« (koju je pjevao **Doug Yule**, Caleova zamjena) i »What Goes On« (koja je bila jedini singl s albuma) do završne numere »After hours« (u kojoj se bubnjarka **Mau-reen Tucker** predstavlja u ulozi pjevačice). Na albumu vidimo frontmena benda **Loua Reeda** (vokal, gitara) kako napreduje od pjesnika s ulice do talentiranog tekstopisca, što se posebice vidi u njeznoj ispovjesti »Pale Blue Eyes«, osvjetoljubivoj »I'm Set Free« i literarnom eksperimentu »The Murder Mystery«. Snažne pjesme »What Goes On« i »Beginning To See the Light« pokazuju da još ima vatre u

njima, iako su sada zreliji pa i »ozbiljniji« bend.

SUPERMAN

OTO REISINGER (1927. – 2016.)

Veliki majstor karikature

Tko je god pratio ili prati hrvatski tisak zna točno o kome se radi. Karikature i stripovi **Ota Reisingera** sastavni su dio mnogih hrvatskih, ali i svjetskih tiskovina kroz cijelu drugu polovicu XX. i prve godine XXI. stoljeća.

Rođen je kao Oton Antun Reisinger u Rankovcima pokraj Murske Sobote 4. listopada 1927. godine. Diplomirao je arhitekturu. Prve karikature je objavio kao srednjoškolac 1942. u tjedniku »Šilo«. Kasnije crta za »Studentski list« i »Kerempuh«, a 1950. prelazi u uredništvo *Vjesnika*. Objavljuje i u njemačkom »Quicku«, nizozemskoj »Panorami« i švicarskom »Nebelspalteru«.

Neki od likova koje je osmislio i kroz čije je dijaloge komentirao stanje u državi i društvu su Pero, Štefek, Klara, Grga... Crtao je i stripove, od kojih su najuspješniji »Propast Kamen-vrha« 1952. i »Štefekove pustolovine« koje su izlazile od 1964. do 1966. u »Plavom vjesniku«.

Nagrađen je Nagradom Vladimir Nazor za životno djelo 1984. godine, a dobitnik je i mnogobrojnih nagrada na festivalima u Turskoj, Belgiji, Portugalu, Njemačkoj...

Za Ota Reisingera su kritičari govorili kako nikada nije mistificirao svoj posao karikaturista niti svoju vještinu crtanja. Uvijek je isticao kako iz svega stoji samo uporni rad. Bio je jedan od rijetkih karikaturista koji podjednako dobro vlada portretnom i situacijskom karikaturom. »Kod portreta Reisinger uspijeva sve bitne individualne specifičnosti svakog lika uočiti i prenijeti na papir. Proporcije pojedinih dijelova lica na njegovim portretnim karikaturama drugačije su od stvarnih proporcija, ali ne samo da je zadržana prepoznatljivost lika nego je i pojačana istaknutim obilježjima portretirane osobe. Kombiniranjem portretne i situacijske karikature postizao je snažnu i duhovitu poruku nabijenu značenjima koja su povezana uz karakterne osobine političara, uz političke smjernice pojedinog trenutka ili dugoročno zacrtanog političkog usmjerenja uz stereotipe o nacionalnim karakteristikama i smještajem u karakteristični prostor za pregovore o važnom političkom pitanju«, zapisano je u kritici uz jednu od Reisingerovih izložaba.

Budući da je politička karikatura stožerno mjesto Reisingerova rada, crtao je mnoge povijesne ličnosti: od **Musolinija**, **Hitlera** i **Staljina**, preko **Hruščova**, **Ču En Laja**, **Mao Ce Tunga**, **Adenauera**, **Eisenhowera**, **Brandta**, **Gadafija**, **Begina**, **Indire Ghandi**, **Margaret Tacher**, **Gorbačova**, do **Osame Bin Ladena** i **Georga W. Busha**. Doista impresivna kolekcija.

Umro je u Zagrebu 6. travnja 2016. godine.

T. Perušić

ODIJELO (NE)ČINI ČOVJEKA

Živite svoj osobni »show«!

Smatram da odijelo i stil koji nosimo nisu ni najmanje relevantni onome što smo, tko smo, čime se bavimo, što nas zanima. Nekako sam oduvijek bila pristaša ovog stanovišta, međutim nisam uvijek bila svjesna istog. Zapravo donekle i jesam, no nisam mogla razumjeti zašto ljudi, prije svega mladež, nije pristalica toga. Zašto ono što radimo iz pojedinih razloga, onih zadovoljavajućih, morajućih, sportskih ili bilo koji drugih, treba da nas obilježava, da nam lupa etiketu?

I zašto važi pravilo da svi oni koji se oblače kao hipici i jesu zaišta hipici, ili oni koji vole prirodno nose zemljane boje, i zašto se uopće moramo opredijeliti za jedan stil? Po svemu sudeći, smatra se većinom da odjeća, stil, ili kako se to danas popularno kaže, nekim fazon, predstavlja ono tko smo mi. Kao što kaže ona popularna »Odijelo (ne)čini čovjeka«. A evo kako mene odijelo (ne)čini...

Različiti stilovi

Osoba sam koja je u jednu ruku akademski građanin i koja se »loži« na onaj ugađeni stil visokog li društva, kako ja to volim reći »cakum pakum«, dok bi me s druge strane ljudi znali sresti kao potpunu kontru tome, da sam obučena kao nekakva rejverica – to znači odjevena u crno, i potpuni underground. Također, obožavam festivale i dosta ih posjećujem, pa bih onda kad mi nedostaju, tijekom radnih, da kažem školskih dana, da ih se podsjetim bila fe-

stival girl – natrpana »boho« i »hippie« aksesoarima, u nekolici boja. Isto tako, moda, sama po sebi (očigledno) igra veliku ulogu u mom životu – u tako nekakvom izdanju cesta bi mi onda poslužila kao modna pista gdje ću obući nešto što je možda za pojedine osobe nenosivo, ili će pak to biti moda po posljednjoj visokoj modi sa svjetskih modnih pisti, što većina osoba neće shvatiti, ali će to biti moj đir tada, moj dan, moj fashion day, i ja ću sebi bit manekenka na pisti. Drugi dan ću se pak osjećati skoro kao na modnoj pisti, samo što će pistu zamijeniti »stage«, pa bih si onda zamislila da sam kakva jazz diva.

Od kazališta do maratona

Svoje mlade godine provjela sam u kazalištu, tako da je ono imalo ogroman utjecaj na moje shvaćanje okolice i svijeta u kom živim. Zahvaljujući kazališnom utjecaju, i kostimografima koji su me okruživali, ja se znam tako jedan dan probuditi i napraviti sebi kazalište. To se reflektira tako što se uživim da sam dobila glavnu ulogu u Broadway mjuziklu, pa bi perje i haljine na rese šepirile po cesti. U svom životu upražnjavam dosta sportskih aktivnosti, tako da se može dogoditi da me zateknete u ulozi maratonca, dok bih sa druge strane bila u potpuno »lady« điru, od glave do pete. I za kraj, kao iskonski ono što ja jesam u duši, prikazat ću kroz zelenu boju i »nature friendly«, onako kao što možete zamisliti alpiniste i penjače. A uzgred bavim se i penjanjem.

I dajte ljudi da ja vas nakon svega pitam: ako biste me vidjeli u potpunom »lady« điru, bi li za mene ikada rekli da sam penjačica i da mi dlanovi krvare od stijene i grubih površina dok glamurozno, na visokim potpeticama, s crvenim karminom i šeširom na glavi koračam ulicom?

Tako da »free your mind« i nemojte se operećivati time da imate jednu ličnost u sebi, da vas garderoba mora objasniti i staviti u pojedini kalup, jer onaj tko vas želi vidjeti kao sportaša, plesača, pjevača, ili bilo što od onoga što vi, između ostalog jeste, taj će to u vama pronaći bili vi odjeveni ili golišavi. Živite život punim plućima, shvatite ga kao »show«, vaš osobni »show«, kog ste upravo VI autor.

Ana Parčetić

NAJVEĆI MODNI TREND ZA ZIMU 2016./17.

Pliš

Plišani materijal se ove zime vraća u modu. Baršun, baršun ili pliš je vrsta čupave tkanine, meke i ugodne na dodir. Odjeća od baršuna, u prošlosti smatrala se luksuznom. Može se izraditi od više materijala. Najbolji je dobiven od svile, a sintetički baršun izrađuje se od umjetnih vlakana ili od kombinacije prirodnih i umjetnih tvari.

Kao što je već i rečeno, uz baršun se vezuje luksuz iz prostog razloga što sam po sebi izgleda vrlo kvalitetno i raskošno. Kod odjeće napravljene od pliša nema mnogo dileme, kombinira se uz još jednu boju ili još bolje – monokromatski, kako se ne bi dobio osjećaj kiča i neukusa. Svi odjevni predmeti i aksesoari rade se od pliša. Haljine rađene od pliša, na bretele su ove zime vrlo popularne. Duboke čizme su itekako interesantne modno osviještenim djevojkama, kao i tanke plišane ešarpe koje su tu da upotpune odjevnu kombinaciju. A na muškarcima često možemo vidjeti i plišani sako.

Kako je ovo zimski materijal, odlikuju ga tamnije i smirenije boje jer tako najbolje dolazi do svog izražaja. Crna prije svega, maslinasto zelena, plava i bordo su boje koje najbolje pokazuju ljepotu i raskoš pliša.

Milijana Nimčević

Koliko visoko možemo graditi?

Kako govorimo o ljudskom rodu, stalno natjecanje tko je bolji u nečemu prisutno je svugdje i u svemu. Tko pravi bolje aute, tko bolje prodaje određeni proizvod, tko je vještiji... a ta natjecanja ne pokazuju samo tko je bolji u nečemu, već ta natjecanja i pomjeraju granice. Tako svake godine možemo vidjeti kako se obaraju svjetski, Guinnessovi, olimpijski i razni drugi rekordi. No, koja je krajnja granica? Postoji li ona? Ovo je možda malo dublje pitanje za razmisliti, no možemo reći za sada sigurno – zakoni fizike. I ne samo fizike, već limiti koji su postavljeni od strane naše fiziologije recimo, što vidimo kad je u pitanju neki sport. A što kad je u pitanju graditeljstvo?

Kroz povijest

Kada je napravljena najviša piramida u Gizi, njena visina bila je 147 metara i dobila je titulu najviše građevine koju su ljudi napravili, a tu je titulu zadržala 4000 godina! Sve do negdje početka 14. stoljeća kada je izgrađena Lincon katedrala u Engleskoj koja je visoka 160 metara. Korak koji je zakoračio na daleko bio je korak izgradnje Eiffelova tornja, koji je visok 300 metara, i narednih 40 godina je držao titulu najveće građevine – sve do Chrysler zgrade u New Yorku, koja se popela na 319 metara, no ubrzo je Empire State Building preokrenuo igru te preuzeo vodstvo s 381 metara!

Empire State Building je vrlo zanimljiva zgrada iz još jednog razloga: ona je prva

ljudska tvorevina koja je toliko visoka da ako skočiš s nje, tvoje će tijelo dostići maksimalno brzinu koje ljudsko tijelo može podnijeti, i prestat će ubrzavati.

Era TV tornjeva

A onda, negdje 1950-ih godina, na scenu nastupaju radio i TV tornjevi. Sigurno ste ih vidjeli okolo. One su bile puno veće od svih zgrada do tada. I zgrade poput Bliznakinja, Petronas zgrade, Tapei 101, Willis Tower koje su se redom kako su pravljene smatrale najvećim zgradama, nisu bile najveća građevina. Ovdje je u pitanju razlika između zgrade i građevine, gdje pod zgradu računamo građevinu u kojoj se može živjeti. Tako je, donedavno, za najveću građevinu toga tipa, titula pripadala Warsawskom radio tornju, koji je iznosio 646,38 metara, no sve do 1991. Kada je jedan od radnika na kablovima napravio grešku, što je dovelo do urušavanja tornja. No radio tornjevi su i dalje držali vodstvo. Ali zgrade uzvraćaju udarac.

Trenutni rekorder je Burj Kalifa u Dubaiju koja je visoka vrtoglavih 828 metara. Ako se slučajno nađete nekad kod nje za vrijeme zalaska sunca, možete ga pogledati jednom, popeti se liftom do gore i gledati ga opet (što možete i bez nje, ali ovako je puno veća razlika).

Budućnost

Mogućnosti koje su pred nama ne staju na 828 metara. Odnosno staju. Odnosno

ne staju. Problem je u tome, da što je veća zgrada, to je teža (logično) i mora nekako da izdrži svoju težinu. Ali! Samo do određene granice: ako bi ta građevina dosegla do geostacionarne orbite (kružne orbite točno iznad Zemljina ekvatora, pri čemu je period orbite tijela jednak periodu orbite Zemlje), ta bi građevina počela osjećati djelovanja nove sile: ne samo gravitacijske koja je vuče na dolje, nego i centrifugalne sile usmjerene prema gore. Zbog te sile, građevina bi mogla da se održava bez da kolapsira dolje, a mogla bi biti visoka i do 35 tisuća kilometara! Da. Takva građevina se zove Svemirski lift.

Problem leži u tome što danas nemamo neki materijal koji bi tako nešto napravio izvodljivim, iako su iznimke ugljične nanocijevi i još neki. Međutim, ako bi naša destinacija bila recimo Mjesec, mogli bi već danas napraviti jednu takvu građevinu od kevlar. Zanimljiva stvar kod ovog lifta jest što s visinom, brzina na drugom kraju se povećava. Na primjer: Ako bi bio visok 50 tisuća kilometara, brzina bi bila jednaka drugoj Kozmičkoj brzini, odnosno, bila bi jednaka brzini potrebnoj da se lansira svemirska letjelica sa Zemlje, što bi iznosilo 11 kilometara u sekundi!

Druga strana Svemirskog Lifta je ekonomska pozadina koju ima: danas je za poslati 0,45 kilograma nečega u orbitu potrebno oko 11 tisuća dolara! No sa Svemirskim Liftom, poslati istu količinu stvari bi koštalo oko 100 dolara. Prema procjeni, zemlja koja ga prva napravi će biti zemlja koja će kontrolirati sve svemirske aktivnosti.

Ivan Čavrgov

ALKOHOLIZAM I MLADI

Jesmo li svjesni posljedica?

Mladost je važan period u kojem se spremamo, odnosno učimo postati odrasle, zrele osobe. Ona se mora »ukrotiti«, mora postojati neka sila (roditelji, škola, društvo) koja će njome zagospodariti inače postajemo izgnani i prepušteni nerijetko surovoj »ulici«. Dosta mladih misli da je u mladosti »sve dozvoljeno«. Spremni su na sve samo da bi nas drugi prihvatili i da bi se »dokazali« (vršnjački pritisak). Tako nesvjesno ulaze i u različita rizična ponašanja, koje razumiju tek kada osjete njihove posljedice.

Jedan od problema mladih jeste i alkoholizam. To je jedna od uvijek aktualnih tema. Iako je tema vrlo delikatna, ona ne smije biti tabu. To nije nekakva bezazlena igra niti nešto iz čega se može izaći. Danas, čini se, više nema izlaska bez alkohola. Bez obzira na sve posljedice koje alkohol može izazvati, mladi se olako prepuštaju osjećaju zadovoljstva koje on pruža.

Zašto mladi piju?

Kaže se da je alkohol dobar prevarant, najprije namami naivne, nudeći im opuštenost, dobro raspoloženje, daje lažnu snagu i samopouzdanje, a zatim poput đavla, uzima čovjeku dušu, ali i tijelo. Razlog zašto je alkoholizam toliko zastupljen kod mladih je u tome što su mladi još neformirane ličnosti koje se žele u nečemu istaknuti i doka-

zati. Također, žele na »jednostavan način« pobjeći od izazova u školi, obitelji, ljubavnim vezama, na poslu (ako ga imaju) ne razmišljajući da će ih isti sačekati i sutradan, nakon tulumu.

Utjecaj na tijelo

Je li netko od nas, dok je pio, želio postati alkoholičar? Odgovor sigurno nije pozitivan. U početku je to samo »zabava«, koja vremenom uzme maha. Unijeti alkohol putem krvi dopijeva bukvalno do svakog dijela našega tijela. Dok se konzumira umjereno i povremeno, jetra ga brzo preradi i tako prerađen, lako se izluči iz organizma. Kod alkoholičara je drugačije. Kod njih, uslijed velike učestalosti i velikih količina alkohola, jetra ga nije u cjelini sposobna preraditi, te se zaostali alkohol i njegovi produkti u organizmu ponašaju kao otrov. Posljedice njihovog dejstva su oštećenja skoro svih organa u tijelu.

A što kažu istraživanja?

Jedno zanimljivo istraživanje kaže da ukoliko osoba mlađa od 15 godina počne piti ima četiri puta veću vjerojatnost da razvije ovisnost od alkohola nego ona koja počne s 21 godinom; sedam puta veću vjerojatnost da će biti sudionik prometne nezgode zbog pića i jedanaest puta veću vjerojatnost da će pretrpjeti nenamjerne ozljede nakon pijenja.

Postoji još jedno istraživanje na temu

unos alkohola kod mladih i mogućnosti nabavke alkohola. Ispitanici koji su, ispunjavajući strukturirani upitnik, sudjelovali u ovom istraživanju učenici su prvog i četvrtog razreda srednje škole na području grada Siska. Sudjelovala su 232 učenika: 95 učenika prvih razreda srednjih škola te 137 učenika četvrtih razreda srednjih škola. Istraživanje je pokazalo da alkohol konzumira 176 od 232 učenika, što je 67 posto ispitanika. Alkohol konzumira 65 posto ispitanika prvog razreda i 83 posto učenika četvrtog razreda srednje škole. Najveći broj ispitanika su prvi puta konzumirali alkohol iz znatiželje, zatim zbog utjecaja vršnjaka. Zanimljivo je da, od napisanih odgovora (»neki drugi razlog ____«), skoro polovica ispitanika je napisala da se ne slaže sa ponuđenim odgovorima jer su prvi puta pili alkohol s obitelji.

Poznate izreke i zablude poput one da »utjehe nema u vodi« vrlo lako prelaze na mlade što postaje dobar izgovor za pijanke. Na ovim prostorima konzumiranje alkohola dio je stila života. Čak su formirani i običaji koji se temelje na konzumaciji alkohola. Iako se danas borimo za što veća prava i slobode, mi nesvjesno sami sebi ta prava oduzimamo. Štetno dejstvo alkohola se lako pojavi, međutim nekad je kasno da o tome mislimo. Stoga, u svemu pronađimo mjeru!

Maja Štetaković

FOTO: www.fitlista.com

Digitalni nomadi

Završna godina srednje škole vrlo često zna biti katalizator široke lepeze osjećanja. Posljednja ekskurzija, pripreme za maturanu večer, spremanje prijamnih ispita za fakultete, pisanje i odbrana maturanih radova... Sve su to događaji koji učenicima i učenicama pričinjavaju, čas ugodu i (pozitivno) uzbuđenje, čas tre-

čajeve) osnuješ obitelj i stvar je riješena. Što zapravo želim reći? Posao se birao na neodređeno (da ne kažem doživotno). I, uslijed potpuno drukčije ekonomske klime, to je bila realna opcija.

Međutim, to je bilo nekad. Što imamo danas? Nestabilno tržište rada, deficitarna zanimanja koja su slabo plaćena, minimal-

»samozaposlena« i koja ne radi poslove dugoročnog profila. Freelancer tako, u isto vrijeme, može raditi za više poslodavaca ili raditi na vlastitim poslovnim projektima. Polja i profesije u kojima su freelanceri zastupljeni su obuhvaćaju: glazbu, pisanje, glumu, računalno programiranje, web dizajn, prevođenje i slično. Ono što je zajedničko svim freelancerima je sloboda organiziranja posla i vremena, budući da ne postoji fiksno radno vrijeme i mjesto. Freelanceri imaju i svoju inačicu popularnog imena »digitalni nomadi«. Oni nerijetko biraju egzotične destinacije za mjesto privremenog boravka (nekad i stalnog). Budući da nisu vezani prostorom i stalnim radnim ugovorom, biraju destinacije koje su poznate po niskim životnim troškovima, ugodnim temperaturama i živopisnom krajoliku. Tajland se izdvaja kao jedna od najčešćih destinacija. Napomenula bih kako ovakav životni stil nije za svakoga. On sa sobom donosi rizike i odricanja koji za mnoge predstavljaju »dealbreakere«. Nesigurnost posla i prihoda i često zamagljena granica između posla i zabave otklanjaju s digitalnog nomadstva utopijski privid. Unatoč činjenici da i ovaj posao, kao i svaki drugi, ima mane, dobro je znati da postoji alternativa. Jer, bilo kako bilo, malo tko ne bi uredsku stolicu mijenjao za tajlandske plaže.

Što je spisateljica htjela reći, pitate se? Odluke koje donesete pri završetku srednje škole nisu konačne. Fakultet koji upišete ne određuje vaš cijeli životni put. Da, treba što racionalnije promisliti i donijeti odluke koje se od vas očekuju, ali treba imati na umu da one nisu konačne i apsolutno obvezujuće. Tek vam predstoje godine za vrijeme kojih ćete se gubiti i pronalaziti. Na principu pokušaja i pogrešaka ćete steći iskustva koja će vam koristiti za svako sljedeće donošenje odluka. Imamo tu sreću (i nesreću) da živimo u vremenu kada su nam mogućnosti gotovo neograničene. Bila bi prava šteta da tu slobodu ne iskoristimo na najbolji mogući način.

Nevena Balažević
FOTO: wpfixit.com

mu i strah (uglavnom od nepoznatog). Ako na sve ovo nadodamo i činjenicu kako se na maturante vrši pritisak odabira smjera životnog puta (jednostavnije rečeno, odabir fakulteta, a posljedično i zanimanja), cijela stvar dobiva fatalističku dimenziju. No, to je samo privid.

Nekad i sad

O čemu se zapravo radi i zašto »stara pravila« više ne vrijede? Vratimo li vrijeme tridesetak godina unatrag, svjedočit ćemo potpuno drukčijim životnim uvjetima, standardima, pa čak i (nepisanim) »pravilima«. Tada je bilo lako planirati život deset, dvadeset, pa čak i trideset godina unaprijed. Taj plan je, otprilike, izgledao ovako: završiš srednju školu, upišeš fakultet (ovaj korak nije nužan), zaposliš se, (u većini slu-

ne plaće ispod prosjeka dostojanstvenog života i slično. U doba kada je jedino nezvesnost izvjesna opcija »doživotnog« zaposlenja na istom radnom mjestu djeluje kao znanstvena fantastika. Drukčiji društveni i ekonomski uvjeti traže od nas da se cijeli život usavršavamo, i to u najrazličitijim oblastima. Nisu rijetki slučajevi da profesor povijesti u jednom trenu postane broker za prodaju dionica, ili da inženjerka građevine svoju karijeru preusmjeri na hotelski menadžment.

Era samozaposlenih

Razvoj tehnologije omogućio nam je da (donekle) prevaziđemo zapreke na koje nailazimo pri traženju posla. Mislim, naravno, na freelance poslove. Freelancer je termin koji se koristi za osobu koja je

GLAZBENI INTERVJU

NAFTA

Nafta je alternativni rock trio iz Subotice, kojega predvodi **Bane Vukosavljević** (vokal, gitara) poznatiji i kao frontmen Džukela, jednog od najupješnijih subotičkih rock bendova ikada. Bend iza sebe ima dva albuma: »Samo senke prolaze« (2008.) i »Alternator« (2011.). Grupa je trenutno u fazi pripreme trećeg studijskog albuma. O bendu, stanju u domaćem rokenrolu, subotičkoj rock sceni te njihovim planovima razgovarali smo s Banetom...

KUŽIŠ?!: Kako bi u najkraćem opisao vašu glazbu? Koji su bendovi utjecali na vaš zvuk?

Čistokrvni gitarski rock koji ima dosta alternativnih upliva, pa i bluesa i boogie i space momenata. Imamo i akustične izlete, tako da... Koristimo se i digitalnim spravama, u studiju, ali na stage-u su uglavnom tri čoveka sa povremenim priključnim članovima. Uticaji su od Azre i Šarlo Akrobata, ranih Partibrejkersa i Majki od domaćih, pa do Motorheada, Loop, Clash, The Damned, Killing Joke, Stray Cats, MC5, The Stooges, da ne pominjem surf bendove, pa Beatlese i Stonese i eventualno rani U2 i Elvisa. Plus dosta dobrih suvremenih stranih pop i rock bendova. Sve se to slušalo, ali naravno, ne može se sve to nabrojati niti znači da mi hoćemo isto. Mi smo tu našli neku svoju formulu zvuka. Tekstovi su na srpskom, lirika je sublimat nekih direktnih i osobnih emocija koje sam život piše i refleksija jednog običnog čoveka koji se našao, a ponekad i izgubio u vremenu u kom se rodio. Univerzalne poruke, bezvremeno.

KUŽIŠ?!: U vremenu interneta, gdje ljudi mogu poslušati vašu glazbu?

Da, okačili smo na nafta.bandcamp.com i tamo možete poslušati, a i kupiti ako želite prva dva albuma. Ima toga i na Deezer-u, ali kada »googlate« pojam grupa Nafta, preporučujem da dodate i Subotica

jer ćete brže doći do nas. Širok je pojam. Spotova ima na Youtube-u. Pjesme »Svetlo« i »Rođen sam u pesku« su već tamo kao singlovi koji najavljuju sljedeći album.

KUŽIŠ?!: Radite na trećem albumu. Što možemo očekivati?

Desetak i više novih pjesama. Neke već sviramo uživo. Trenutno preslušavamo neke live snimke, pa će možda nešto uleteti kao bonus što smo već radili do sada, pa da nastavimo u tom fazonu. Zvuk će biti malkice drugačiji, ne mnogo. Imamo gosta na udaraljicama, nekih novih semplova tu i tamo, ali sve se svodi na propisno rokanje, moderno i nadam se, originalno.

KUŽIŠ?!: Kako vidiš situaciju na domaćoj rokenrol sceni?

Nisam razočaran kada neki od favorita »omaknu« lošiji album jer to se svakom dešava. Iz toga proistječe da se mora raditi i radi na tome. Više me, da ne kažem, brine to što klinci sve manje znaju što su žice i palice i ne znaju koristiti klasične instrumente jer im je »komp« mnogo komfornije rješenje. Ne kažem da je to loše, ali osobno više volim kad ljudi sviraju. To mi je bolja žurka. Stara škola, šta ćeš. S druge strane, niko ne garantira uspjeh u bilo kom slučaju, tako da se sve, zbog preveli-

kih očekivanja, često završi razočaranjem i raspuštanjem bendova. Nije ni čudo, jer kad nešto radiš iskreno, naravno da očekuješ feedback, ali on ovdje dolazi sa zakašnjenjem, jer premalo ljudi prati cijelu stvar. Za jedno 5 godina čuješ kako se počne kapirati da je to dobar album, grupa itd. O ukusima neću pričati, ali tvrdim da u regiji ima sjajne muzike i bendova i uvijek je bilo, ali »turbo« primitiva ih guši svo vrijeme. Bendovima se daje malo prostora u medijima i sve se svodi na istrajnost slušatelja da ih iskopa negdje na internetu ili da čuje preporuku od nekoga. Trebalo bi to jače i na TV. Mi smo u manjini i to je činjenica, ali nije isključeno da avangarda jednom postane mainstream, što se već dešavalo. Samo, pitanje je li ovaj narod sposoban za to i kakav mu je senzibilitet.

KUŽIŠ?!: I za kraj, planovi benda?

Nadam se da će se novi album pojaviti 2017-te. Više od pola smo već usnimili, neki singlovi su već izašli, ali čeka nas još posla i prava promocija. Dobro bi bilo da nas uzme neka izdavačka kuća i uradi tehničke stvari i ostalo. Što više koncerata u regiji itd. I puno zdravlja, što i vama želimo.

K. U.

NAJAVA

Obojeni program u Quarteru

Kultni rok bend Obojeni program održat će koncert sutra (subota, 24. prosinca) u novosadskom klubu The Quarter. Ulaznice je moguće kupiti

na blagajnama GIGS TIX-a, i to po cijeni od 500 dinara – prvih 100 ulaznica; 600 dinara – regularna cijena; 800 dinara na ulazu, na večer koncerta. Obojeni program je bend koji postoji skoro četiri desetljeća i od prvog dana nametnuli su se kao sastav s autentičnim glazbenim izrazom. Frontmen **Branislav Babić Kebra** i OP kroz svoju glazbu kanališu The Fall, Joy Division, Slits, Raincoats... ali sve vrijeme uspijevaju ne zvučati kao neko od spomenutih. Obojeni program su izbor koji napravite u jednom trenutku svog života i ostajete mu vjerni dok u vama tinja ta vatra slobode i bunta, navodi se u najavi koncerta.

Božićna žurka u »Bunjevačkom kolu«

HKC »Bunjevačko kolo« organizira tradicionalnu Božićnu žurku koja će biti održana u nedjelju, 25. prosinca, u Centru, s početkom u 21 sat. U kavani »Dukat« goste će zabavljati tamburaški ansambl »Rujna zora« a u Velikoj dvorani HKC-a DJ BURE. Cijena ulaznice je 300 dinara.

Koncert Radeta Šerbedžije u SNP-u

Poznati glumac **Rade Šerbedžija** sa svojim orkestrom »Zapadni kolodvor« održat će koncert 26. prosinca u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu.

Koncert nosi naziv »Uzalud je budim«. Očekuju se gosti iz svijeta filma i glazbe. Ulaznice za koncert mogu se kupiti na blagajni SNP-a i prodajnim mjestima Gigstix-a i DD ticketsa. Koncert počinje u 20 sati.

30 godina albuma »Distorzija«

Električni orgazam proslavlja 30 godina od izlaska kultnog albuma »Distorzija« ex-YU turnejom koja se završava kon-

certom 30. prosinca u Firchie Think Tank Studiju u Novom Sadu. »Distorzija« je peti studijski album ove beogradske rok grupe koji je 1986. objavila diskografska kuća Jugoton i koji je označio svojevrsan

povratak bazičnom rock zvuku. Zanimljivo je da je originalni omot za album (na slici) uradio slikar Radovan Hiršl.

Ulaznice se mogu kupiti na prodajnim mjestima Gigstix-a po pretprodajnoj cijeni od 800 dinara, a na sam dan koncerta cijena ulaznice bit će 1000 dinara.

Sea Star festival u Umagu

EXIT tim idućeg ljeta dolazi u Hrvatsku! Tim koji stoji iza čak četiri nagrade za najbolje europske festivale (EXIT i Sea Dance) pokreće novi Sea Star festival, u sklopu kojeg će nastupiti čak 70 izvođača na šest pozornica u turističkom kompleksu Stella Maris u Umagu 26. i 27. svibnja. Već je poznat dio programa glavne po-

zornice 26. svibnja koji predvodi jedan od najpopularnijih svjetskih bendova, The Prodigy. Iste noći nastupit će i regionalna senzacija Dubioza Kolektiv, te riječki sastav Urban & 4. Ovo su tek prva imena glazbeno raznolikog programa, a nove najave stižu poslije blagdana. Ulaznice se mogu pronaći na blagajnama prodajnih mreža Ticketshop.hr i Entrio.hr.

KZM.

Koncerti se organiziraju uz pomoć Grada Subotice
Sponzor: Vlada Vojvodine
Ured za mlade Grada Subotice

preporuka

GLAZBA: Big Strip Gorila – »Moment«

Zagrebački, kako sami kažu, »zoo-rock« band, Big Strip Gorila (u KUŽIŠ?!-u smo imali njihov intervju prije određenog vremena) konačno je objavio svoj album prvijenac, pet godina postojanja i solidne koncertne aktivnosti. Album se zove »Moment« i objavljen je za najveću hrvatsku diskografsku kuću, Croatia Records. Tu su svih pet singlova kojima su se dečki predstavili već ranije (»Negacija savršene priče«, »D«, »Bermudski trokut«, »Što sada kada smo zasпали« i »Bez treme«) te sedam novih pjesama kojima pokazuju kako bi mogli biti jedan od zanimljivijih mladih bendova na hrvatskoj sceni.

Big Strip Gorila su vlasnici radiofoničnih pjesama se ne razlikuju od onoga što možemo slušati na svjetskim radio postajama. Osim što pjevaju na hrvatskom. Ipak, sve navedeno, nije dovoljno za vrlo dobar ili odličan dojam. tu više originalnosti i energije. No, ipak zaslužuju da ih stavite na vašu playlistu...

K. U.

FILM: Čudesne zvijeri i gdje ih naći

Svi ljubitelji i ljubiteljice Harry Potter knjiga i filmova s oduševljenjem su dočekali premijeru ekranizacije knjige »Čudesne zvijeri i gdje ih naći« (engl. »Fantastic Beasts and Where to Find Them«) poznate autorice **J. K. Rowling**. Za razliku od magičnog svijeta Harry Pottera, ova knjiga (i film) precizno je datirana. Radnja se odigrava u New Yorku 1926. godine. Mladi čarobnjak, koji iz Engleske putuje u Arizonu, odluči se zadržati se u New Yorku. Atmosfera tog vremena nije naklonjena magičnom svijetu čarobnjaštva, a da cijela priča bude turbulentnija, mladi čarobnjak sa sobom nosi kufer pun čudesnih zvijeri. Ulogu mladog čarobnjaka Newta Scamandera tumači oskarovac **Eddie Redmayne**. U ostalim ulogama nalazi se mladi **Ezra Miller**, **Collin Farrell**, **Sam Redford**, **Katherine Waterston** i drugi. Film je sniman pod redateljskom palicom **Davida Yatesa**. Valja napomenuti kako je Yates režirao i posljednja četiri nastavka o Harry Potteru.

N. Balažević

KNJIŽA: »Školjka koja govori«

»Školjka koja govori« prvi je roman **Miroslava Pendelja**. U podnaslovu knjige, »bajka za bivšu djecu, takozvane – odrasle«, autor želi svojem djelu dati mjesto na granici između dječje književnosti i književnosti za odrasle. Ovakvim određenjem djelo postaje sponom između zrelog čovjeka i djetinje duše u njemu samom.

Vječita pitanja ljubavi, vjere, ideja, navika, straha, govora i mnoga druga autor propituje kroz priповijest školjke koja je naučila ljudski jezik. Školjka pripovjedač može predstavljati drugog, bližnjeg kojeg nedovoljno poznajemo, jer u suvremenom svijetu svatko ima svoj oklop. Ona je i metafora vrijednosti ljudskog života i umjetnosti, gdje se bol može preobraziti u biser.

Školjka koja govori poput »Galeba« **Jonathana Livingstona**, na koga Pendelj i upućuje u tekstu, suvremena je bajka ili, točnije rečeno, bajka o suvremenosti.

K. Dulić

